

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou, Ph.D., ve věci

žalobce: **L. B.**
bytem T. 332, X U.
zastoupený zákonným zástupcem L. B.
bytem T. 332, X U.

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 00 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 1. 2018, č. j. MPSV-2018/1563-923, ve věci
příspěvku na péči

takto:

I Rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 1. 2018, č. j. MPSV-2018/1563-923, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se včas podanou žalobou domáhal přezkoumání rozhodnutí citovaného v záhlaví, kterým žalovaný zamítl odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Ostravě (dále jen „úřad práce“) ze dne 16. 2. 2017, č. j. 5371/2017/RYM. Tímto rozhodnutím úřadu práce byl žalobci snížen příspěvek na péči z 6 600 Kč na 3 300 Kč.
2. Ke snížení došlo na základě opětovného posouzení nároku a výše příspěvku z důvodu konce platnosti stávajícího lékařského posudku, kdy správní orgán došel k závěru, že žalobce je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I. – lehká závislost. Pomoc přitom potřebuje v oblasti základních životních potřeb (dále též „ZZP“): 1) orientace, 2) komunikace a 3) osobní aktivity.

3. Žalobce v **žalobě** namítal nedostatečné posouzení vlivu zdravotního stavu žalobce na zvládání základních životních potřeb ze strany žalovaného. Odkázal přitom na předchozí šetření z roku 2014, kdy měl být uznán závislým na pomoci jiné osoby také v oblasti tělesné hygieny, oblékání a obouvání a péče o zdraví.
4. Ohledně tělesné hygieny žalobce uvedl, že potřebuje dohled a pomoc při koupání (hrozí opaření). Žalobce dále není schopen vyhodnotit vhodnost oblečení pro jednotlivá roční období a venkovní teplotu. Vyžaduje každodenní dohled a pomoc při oblékání. K otázce péče o zdraví pak uvedl, že potřebuje pomoc a dohled při dodržování léčebného režimu, léky si neumí sám aplikovat, hrozí předávkování.
5. Žalobce dále brojil proti správnosti postupu posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“), o jejíž závěry se do značné míry napadené rozhodnutí opíralo a která dle názoru žalobce nedostatečně zhodnotila jeho zdravotní stav, když nezohlednila všechny podkladové zprávy (konkrétně výsledek sociálního šetření ze dne 6. 12. 2016) a nevzala v potaz zhoršení jeho zdravotního stavu, neboť vycházela ze starších zdravotních zpráv, přestože měla k dispozici zprávy z posledního půl roku. Nesouhlasil rovněž s tím, že posudková komise provedla posouzení zdravotního stavu v jeho nepřítomnosti, aniž by si mohla učinit odpovídající představu o jeho zdravotním postižení.
6. Žalobci byl diagnostikován dětský autismus, lehké mentální postižení a porucha aktivity a pozornosti. V současnosti navštěvuje základní školu, kde je individuálně integrován s podporou asistenta pedagoga po celou dobu výuky.
7. Žalovaný ve **vyjádření k žalobě** zrekapituloval průběh správního řízení a uvedl, že sociální šetření představuje pouze jeden z podkladů určených k posouzení stupně závislosti posuzovaného. Samotné posouzení je pak v kompetenci posudkového orgánu, jenž v tomto ohledu vychází z objektivního posudku, kdy posuzuje závislost komplexně ve smyslu ustanovení § 25 odst. 3 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“). K absenci osobního přizvání a vyšetření žalobce žalovaný opětovně argumentoval výše uvedeným ustanovením a uvedl, že zákon ani judikatura soudů neurčují posudkovým lékařům povinnost, aby provedly vlastní vyšetření posuzované osoby. Žalovaný dále nesouhlasil s tvrzením, dle kterého se posudková komise nezabývala změnou zdravotního stavu a vycházela pouze ze starých zpráv. Odkázal přitom na poslední lékařské nálezy uvedené ve výčtu podkladů zohledněných posudkovou komisí. Konkrétně se jednalo o vyšetření pedagogicko psychologické poradny a SPC Olomouckého kraje psychologky Mgr. L a speciální pedagožky Mgr. S ze dne 5. 6. 2017, nález dětské neuroložky MUDr. F ze dne 26. 5. 2017 a nálezy dětské psychiatricky MUDr. H ze dne 6. 5. 2016 a 23. 6. 2017.
8. Konečně se žalovaný vyjádřil také k námitce tvrzené závislosti žalobce na pomoci třetí osoby v oblasti tělesné hygieny, oblékání a obouvání a péče o zdraví. Žalovaný nejprve obecně konstatoval, že dle hodnocení posudkové komise nebyla z doložených nálezů u žalobce prokázána středně těžká mentální retardace, a to ani hraničně. Žalobce čte, píše téměř bez chyb, hraje na několik hudebních nástrojů, je schopen hovořit ve větách zejména k oblíbeným tématům. Nemá poruchu chování. Posudková komise má za to, že v některých nálezech uváděná středně těžká mentální retardace je nadhodnocená, neboť se jedná o mentální retardaci lehkou.

9. K otázce oblékání a obouvání žalovaný uvedl, že z doložené zdravotnické dokumentace a sociálního šetření vyplývá, že žalobce je schopen tuto základní životní potřebu zvládat sám. Žalobce je schopný sám se obléct a oblečení správně vrstvit, pokud ho má přichystané, byť s verbálním vedením. Je přitom nezbytné, aby byl žalobce ve výběru vhodného oděvu zaučován.
10. Na námitku, že žalobce potřebuje dohled a pomoc při koupání, žalobce argumentoval, že preventivní dohled z důvodu případného rizika pádu na kluzkém povrchu při celkové hygieně dítěte nelze považovat za neschopnost zvládat tuto ZŽP, pokud jinak všechny aktivity zvládá. U osob s duševním nebo mentálním postižením nebo demencí je potřeba posoudit, zda i přes to, že sice hygienu fyzicky zvládnou, mají problém s jejím dodržováním ve společensky přiměřeném či obvyklém standardu. Dle provedeného sociálního šetření má žalobce určité úkony naučené. Ví, že se vždy ráno umývají zuby. Nemá míru v používání pasty, šampónu apod. Při ranním i večerním umývání potřebuje dohled a pomoc jiné osoby při umývání těla a vlasů, osušení, stříhání nehtů. Po rekapitulaci zdravotního posouzení posudkovou komisí žalovaný shrnul, že není důvod, aby si žalobce sám neprovedl hygienu včetně čištění zubů, je nezbytné, aby byl zaučován.
11. Konečně na námitku nezvládání ZŽP péče o zdraví žalovaný uvedl, že se za neschopnost zvládat tuto ZŽP považuje také stav, kdy osoba z důvodu těžkého narušení nebo pozbytí duševních kompetencí (např. v případě střední mentální retardace) nemá dostatečné dispozice, aby pečovala o své zdraví v případě potřeby, přestože nemá stanovenou každodenní medikaci nebo provádění léčebných a ošetrovateľských opatření. Pokud dlouhodobě a každodenně osoba není schopna rozpoznat rizika ohrožení svého zdraví a života, pečovat o své zdraví v běžných situacích (drobné poranění, nevolnost, bolest, teplota), jedná se o nezvládání péče o zdraví. Dle dokumentace nemá žalobce stanoven žádný léčebný režim (nerehabilituje, neužívá léky apod.), který by byl nucen dodržovat, přičemž současně netrpí středně těžkou mentální retardací.
12. Žalovaný dále s odkazem na zákonná ustanovení uvedl, že pokud posuzovaná osoba určitou ZŽP, či jen aktivitu, která je vymezena v rámci konkrétní potřeby, nezvládá vzhledem ke stupni svého biopsychosociálního vývoje, nikoli z důvodu svého nepříznivého zdravotního stavu, nelze příčinnou ZŽP hodnotit za nezvladatelnou.
13. Závěrem žalovaný k mentálnímu postižení žalobce uvedl, že v rámci lehké mentální retardace jsou jedinci většinou schopní užívat řeč v každodenním životě a dosáhnout nezávislosti v osobní péči (jídlo, hygiena, oblékání apod.) v praktickém životě. Při vzdělávání je vhodné rozvíjet dovednosti a kompenzovat nedostatky, většinu jedinců lze zaměstnat v praktických profesích. Posudková komise se dle vyjádření žalovaného snažila zákonnému zástupci vysvětlit, že žalobce sice trpí autismem a lehkou mentální retardací, ale při vhodném zaučení a neustálých opakováních je možné ho zaučit tak, aby některé aktivity v rámci namítaných základních potřeb zvládal sám.
14. S ohledem na výše uvedené žalovaný shrnul, že má za to, že je napadené rozhodnutí v souladu s hmotným i procesním právem a že ani předcházející odvolací řízení netrpí vadami, pro které by bylo nutné toto rozhodnutí zrušit. Navrhnul proto žalobu zamítnout jako nedůvodnou.
15. **Při jednání soudu** byly provedeny důkazy těmito listinami: záznam dětské neuroložky MUDr. F ze dne 17. 5. 2019, zpráva školského poradenského zařízení (PPP a SCP)

Olomouckého kraje ze dne 18. 4. 2019, zpráva z psychologického vyšetření PhDr. V ze dne 13. 4. 2018, záznam dětské neuroložky MUDr. F ze dne 27. 4. 2018 a zpráva z psychiatrie – MUDr. H ze dne 19. 4. 2018.

16. Podle zdravotního záznamu dětské neuroložky MUDr. F ze dne 17. 5. 2019 se žalobce nají lžičkou i příborem, obleče si připravené oblečení, není schopen jít kamkoliv sám bez rodičů. Lékařka konstatovala dětský autismus, afektivní poruchu až panickou v chování včetně poruch nervosvalové koordinace. Dle jejího názoru vyžaduje žalobce dohled dospělé osoby při veškeré činnosti (hygiena, oblékání, stravování apod.) včetně doprovodu.
17. Podle zprávy školského poradenského zařízení (PPP a SCP) Olomouckého kraje ze dne 18. 4. 2019 úroveň vědomostí, dovedností a návyků ve školním a domácím prostředí odpovídá diagnóze (dětský autismus s funkčním využitím v pásmu středně těžké mentální retardace). Na dobré úrovni jsou mechanická paměť, sebeobslužné činnosti, zrak, sluch a písemný projev. Chybí orientace v textu, reprodukce přečteného. Problematická je narušená komunikační schopnost, dysgramatismy, chybná výslovnost a časté echolálie (opakování slov). V matematice pak vážne logické uvažování a pamětní počítání.
18. Dle zprávy z psychologického vyšetření PhDr. V ze dne 13. 4. 2018 je zjevná výrazně omezená pracovní charakteristika (kolísající motivace, poruchy pozornosti, nežádoucí motorická aktivita, snížená zátěžová odolnost a zvýšená únavnost). V klinickém obraze dominuje autistické zpracování reality, rigidita, autostimulační stereotypie. V komunikaci chybí reciprocita, řeč je málo funkční, přítomny echolálie, omezené porozumění verbálním instrukcím. Celkově je žalobce emočně labilnější se sklony k impulzivnímu reagování a afektivním rozladám. Intelektový výkon v názorové oblasti se aktuálně pohybuje v hraničním pásmu lehké a středně těžké mentální retardace. Výsledky psychologického vyšetření naplňují kritéria dětského autismu s výraznými poruchami vývoje rozumových schopností a adaptivního fungování, které aktuálně odpovídají pásmu středně těžké mentální retardace.
19. Podle zdravotního záznamu dětské neuroložky MUDr. F ze dne 27. 4. 2018 trpí žalobce dětským autismem a vážnou nervosvalovou koordinací, přičemž pomoc asistenta ve škole je nutná. Žalobce vyžaduje intenzivní péči při všech úkonech, je nesamostatný. Je nutný dohled při jídle, pití, oblékání, vycházkách venku atd.
20. Podle psychiatrické zprávy MUDr. M H ze dne 19. 4. 2018 navazuje žalobce oční kontakt spíše sporadicky, je emočně labilnější, přítomny echolálie, komunikace málo funkční, toho času bez projevů agrese či autoagrese, intelektové schopnosti orientačně v pásmu středně těžké mentální retardace, prvky instability, dominují prvky pervazivní vývojové poruchy. Dle doporučení lékařky je nadále nutný individuální a vysoce specifický přístup, pevně strukturovaný denní řád. Žalobce vyžaduje nadstandardní rodičovskou péči, maximální stimulace. Jedná se o chronické závažné onemocnění s těžkými poruchami orientace a komunikace. Žalobce se neorientuje v běžných životních situacích, nezná hodnotu peněz, nezvládá ani běžné sociální situace. Nečekané situace jej velmi zneklidňují, reaguje nepředvídatelně a nepřiměřeně, impulzivitou, křikem až agresí. V této souvislosti byl žalobci diagnostikován dětský autismus, střední mentální retardace a porucha aktivity a pozornosti.
21. Zástupkyně žalobce k provedenému dokazování uvedla, že posudková lékařka nechápe, že syn (žalobce) nechápe nutnost přiměřeného oblečení. Dle názoru lékařky je problém ve výchově. Co se týká hygieny, je v obou posudcích napsáno, že žalobce potřebuje dohled,

v záznamu o sociálním šetření je ovšem uvedena pomoc. Žalobce nezvládá stříhání nehtů, nelze ho odvést k holiči, při domácím stříhání bere do rukou strojek na holení, část vlasů si tím už i vystříhal, při samotném stříhání si zacpává uši, protože nesnáší ten hluk. Jí s příborem, někdy s ním ovšem nebezpečně manipuluje, takže je potřebný dohled. Žalobce měl v roce 2014 uznanou jako nezvladatelnou také péči o zdraví, v tomto ohledu se stav nezlepšil. Občas bere léky na uklidnění, s čímž mu pomáhá zástupkyně, sám by si je neaplikoval adekvátně. Má mechanickou paměť, ale naučenému nerozumí.

22. Na návrh zástupkyně byla předvolána jako svědkyně M. K. K, nar. ..., která uvedla, že žalobce přišel z klasické základní školy, kde byl vzděláván podle individuálního studijního plánu vypracovaného pro lehkou mentální retardaci. Byl v běžné třídě, což bylo překvapivé. Jelikož byl evidentně špatně zařazen pro lehkou mentální retardaci, nechala ho svědkyně po přechodu do ZŠ Uničov přestřít v PPP SPC, načež byl přerazen do speciální školy – RVP ZŠC – 1. díl. Žalobci byla diagnostikována středně těžká mentální retardace, autismus a poruchy pozornosti. Byl zařazen do třídy se sníženým počtem žáků. To, co přišlo z předchozí základní školy, neodpovídalo realitě. Žalobce je vynikající v češtině, což je nepochopitelné i pro odborníky. Má výbornou paměť, ovšem nerozumí významu slov. V matematice umí jen to, co si zapamatuje, porozumění nulové. Potřebuje neustálý dohled. Doma má velmi nadstandardní péči. Ve 20 stupních si vezme zimní oblečení, venku se nevysvlékne, neřekne si. Ani přes bolest nesdělí, že ho tlačí boty. Ani na minutu ho nelze nechat bez dohledu. Neorientuje se v místě ani čase.
23. Zástupkyně žalobce k výpovědi svědkyně doplnila, že žalobce spadl v zimě do potoka a až hodinu poté, co přišel domů zjistila, že je mokrý. Žalobce tvrdě vyžaduje užívání léků, zná je z reklamy. Nelze u něj zjistit bolest, na nic neodpoví. S cizími lidmi nemluví, doma si řekne jen o jednoduché věci.
24. Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci **přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 4. 1. 2018.
25. **Ze správního spisu** ve vztahu k souzené věci soud zjistil, že žalobci byl diagnostikován dětský autismus, lehké mentální postižení a porucha aktivity a pozornosti. V současnosti navštěvuje základní školu, kde je individuálně integrován s podporou asistenta pedagoga po celou dobu výuky.
26. V souvislosti s jeho zdravotním postižením byl žalobci v minulosti přiznán příspěvek na péči ve stupni II – středně těžká závislost, kdy byl uznán neschopným samostatně zvládat ZŽP 1) komunikace, 2) tělesná hygiena, 3) péče o zdraví a 4) osobní aktivity, a to na základě posudkových závěrů ze dne 1. 1. 2012 a ze dne 1. 1. 2014. S ohledem na končící platnost druhého zmiňovaného posudku bylo dne 6. 12. 2016 zahájeno správní řízení z moci úřední ve věci opětovného posouzení nároku a výše dávky příspěvku na péči.
27. **Ze záznamu ze sociálního šetření**, které proběhlo dne 6. 12. 2016 vyplývá, že žalobce zvládá chůzi, je schopen stát i sedět bez opory. Do ruky uchopí předměty denní potřeby, které zvládá i přenést. Zrak i sluch má v pořádku. Ve svém přirozeném prostředí se orientuje, ven sám nechodí, nevychází ani na zahradu. Základní situace poznává, ale jen ty, které má naučené. Co z rozhovoru nepochopí, je potřeba mu ukázat. Dle slov matky nikdy neví, jak se žalobce zachová. Žalobce nemá pud sebezáchovy, nerozpozná nebezpečí.

28. **Ke komunikaci:** Žalobce s cizími lidmi nekomunikuje, je schopen vnímat jen ty osoby, které více zná. Přestože má žalobce dle vyjádření matky velmi dobrou paměť, nemá k naučeným slovům přiřazené významy. Nesmí se na něj mluvit v dlouhých větách, pouze krátce v jednoduchých slovních spojeních. Neumí manipulovat s telefonem – pokud telefon zvoní a rodiče nejsou v dosahu, žalobce jej zvedne, ale nemluví do něj, jen poslouchá a položí ho. Na otázky sociální pracovnice žalobce nereagoval.
29. **Ke stravování:** Zařizuje matka, žalobce je schopen vzít si oblíbené potraviny, namazat rohlík nebo chleba nezvládá. Při jídle je nutný dohled, žalobce nerozpozná míru nasycení, jedl by neustále. Obědy mívá nachystány, s příbory zacházet umí, s krájením masa ovšem potřebuje pomoc. Ve škole obědvá s pomocí asistentky.
30. **K oblékání a obouvání:** Žalobce si sám oblečení nevybere, matka mu ho musí nachystat. Žalobce nerozpozná, které oblečení je na doma a které na ven. Pokud má oblečení nachystáno, tak se obleče, vrstvení zvládá, ale je nutný dohled nad dokončením a poupravením.
31. **K hygieně:** Určité úkony má žalobce naučené, nezná ovšem míru v používání zubní pasty a šampónu. Žalobce má sklony k sebepoškození (při příliš dlouhém čištění zubů si přivodí poranění). Při koupání je potřeba dohled a pomoc třetí osoby. Všechny fyziologické potřeby a následnou hygienu zvládá sám, pouze nerozpozná míru spotřeby toaletního papíru.
32. **Léky** žalobce v současné době neužívá.
33. Podle **posudku OSSZ** ze dne 17. 1. 2017 žalobce nezvládá 3 ZŽP, a to 1) orientaci, 2) komunikaci a 3) osobní aktivity.
34. Dle protokolu o ústním jednání, které se konalo dne 30. 1. 2017, se zákonná zástupkyně seznámila s podklady pro vydání rozhodnutí včetně aktuálního posudku o zdravotním stavu žalobce. Zástupkyně vyjádřila nesouhlas se zdravotním posudkem a zároveň sdělila, že další lékařské zprávy předkládat nebude.
35. **Rozhodnutím ze dne 16. 2. 2017**, č. j. 5371/2017/RYM, úřad práce jakožto správní orgán prvního stupně snížil žalobci příspěvek na péči z částky 6 600 Kč na 3 300 Kč s odůvodněním, že žalobce je osobou závislou na pomoci jiné osoby ve stupni I – lehká závislost, jelikož dle aktuálního znaleckého posudku nově nezvládá pouze 3 ZŽP (viz bod 23).
36. Toto rozhodnutí napadla zákonná zástupkyně **odvoláním** ze dne 27. 2. 2017, ve kterém namítala, že žalobce má potíže se zvládáním dalších ZŽP, konkrétně 1) oblékání a obouvání, 2) tělesná hygiena a 3) péče o zdraví. Z tohoto důvodu by měl být žalobce správně považován za závislého na péči jiného ve stupni II až III – tedy středně těžká až těžká závislost.
37. Podle **posudku posudkové komise MPSV ČR v Ostravě** ze dne 1. 12. 2017 trpí žalobce dětským autismem a lehkou mentální retardací. Posudková komise ve shodě s posudkem OSSZ stanovila, že žalobce nezvládá celkem 3 ZŽP (orientaci, komunikaci a osobní aktivity), ostatní životní potřeby zvládá. Posouzení proběhlo bez přítomnosti žalobce i jeho zákonné zástupkyně, kontrolní sociální šetření odvolacím orgánem realizováno nebylo. Lékař OSSZ se k odvolání nevyjádřil. Žalobce nebyl na jednání posudkové komise přizván, ani mu nebylo sděleno datum, kdy bude posudková komise jeho věc projednávat. V posudku je uvedeno, že při vyhodnocení zdravotního stavu posuzovaného komise

vycházela z podkladových zpráv, a to zejména ze zprávy dětského psychiatra MUDr. H. ze dne 6. 5. 2016 a ze dne 23. 6. 2017, vyjádření Speciálně pedagogického centra Ostrava - Zábřeh ze dne 31. 10. 2016 a Speciálně pedagogického centra Olomouckého kraje ze dne 5. 6. 2017, zprávy dětského neurologa MUDr. F. ze dne 26. 5. 2017 a konečně ze sociálního šetření, které se konalo dne 16. 12. 2016. Obsah všech výše uvedených podkladů byl v posudku stručně shrnut. Posudková komise následně konstatovala, že považuje v některých nálezech uváděnou středně těžkou mentální retardaci za nadhodnocenou, neboť žalobce dle jejího názoru trpí mentální retardací lehkou. K odvolacím námitkám pak pouze stručně uvedla, že je nezbytné, aby byl žalobce zaučován ve výběru vhodného oděvu, není důvod, aby si sám neprovedl hygienu včetně čištění zubů a dle dokumentace neužívá žádné léky.

38. Žalobci byla dána možnost **vyjádřit se** k podkladům rozhodnutí. Tuto možnost žalobce nevyužil.
39. Žalovaný v **napadeném rozhodnutí** zrekapituloval průběh správního řízení a odkázal na závěry posudkové komise, dle kterých žalobce samostatně nezvládá toliko ZŽP orientace, komunikace a osobní aktivity, tedy je závislý na péči jiné osoby ve stupni I – lehká závislost. Po citování posudku stran hodnocení zdravotního stavu žalobce žalovaný zdůraznil, že dle závěru posudkové komise nelze námitkám žalobce vyhovět. Zopakoval názor komise, dle kterého je nezbytné, aby byl žalobce zaučován ve výběru vhodného oděvu, není důvod, aby si sám neprovedl hygienu včetně čištění zubů, dle dokumentace žádné léky neužívá. Ohledně dalších informací týkajících se posouzení závislosti žalobce na pomoci jiné osoby žalovaný odkázal na posudkový spis vedený posudkovou komisí.
40. K námitkám uvedeným v odvolání žalovaný sdělil, že dle posudkového zhodnocení žalobce další tvrzené ZŽP zvládá a že neexistuje medicínský důvod k jejich nezvládání.
41. Co se týká zvládání ZŽP **oblékání a obouvání a tělesné hygieny**, žalovaný uvedl, že dle doložené zdravotnické dokumentace a provedeného sociálního šetření žalobce, byť s verbálním vedením, tyto potřeby vykonává, je tedy schopen je zvládat.
42. Ohledně ZŽP **péče o zdraví** pak žalovaný konstatoval, že žalobce v současné době léky neužívá, nejedná se tedy o potřebu každodenního charakteru.
43. Žalovaný konstatoval, že považuje posudek posudkové komise za úplný a přesvědčivý, jelikož z něj vyplývá, z čeho posudková komise při jeho vypracování vycházela a jak podklady a jí zjištěné skutečnosti hodnotila.
44. V souladu s výše řečeným proto žalovaný dospěl k závěru, že žalobce je osobou závislou na pomoci jiné osoby ve stupni I, jelikož nezvládá ZŽP orientace, komunikace a osobní aktivity. Napadené rozhodnutí správního orgánu prvního stupně proto potvrdil a žalobcovo odvolání zamítl.
45. Po provedeném řízení krajský soud dospěl k závěru, že žaloba **je** důvodná.
46. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné osoby (§ 7 odst. 1 zákona o sociálních službách), přičemž stupně závislosti jsou rozděleny podle počtu ZŽP, jež daná osoba není schopna zvládat (§ 8 odst. 2 zákona o sociálních službách). Základních životních potřeb, které jsou pro účely zjištění stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby posuzovány, je celkem deset: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost [§ 9 odst. 1 písm. a) až j) zákona o sociálních službách].

47. Obsah těchto ZŽP je konkretizován výčtem aktivit v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „vyhláška č. 505/2006 Sb.“). Podle § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. pro závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé z životních potřeb závislá na pomoci jiné fyzické osoby, postačuje, pokud posuzovaná osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat danou ZŽP vymezena v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb.
48. Při rozhodování o příspěvku na péči je zásadním a rozhodujícím důkazem posudek závislosti osoby. Na posudek závislosti osoby na péči je podle konstantní judikatury třeba nahlížet jako na kterýkoliv jiný důkazní prostředek, neboť se sice jedná o tzv. „povinný důkaz“, nikoliv však o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Z toho důvodu není správnost posudku presumována, posudek proto podléhá hodnocení správního orgánu a nemůže být bez dalšího převzat jako pravdivý. Při rozhodování ve věci příspěvku však správní orgán neposuzuje věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti [srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále též NSS) ze dne 3. 2. 2010, č. j. 3 Ads 77/2009–59; či ze dne 22. 10. 2009, č. j. 3 Ads 48/2009–104]. Při hodnocení posudku je proto podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009–53, stěžejní, že *„posudková komise MPSV je při posuzování stupně závislosti [...] povinna vycházet ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem ošetřujícího lékaře, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. Na takový posudek jako svou podstatou rozhodující důkaz je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti. To v posuzované věci platí především pro řízení před žalovaným správním orgánem, jako orgánem odvolacím, pro jehož řízení a rozhodnutí byl posudek vyžádán. Obdobně je pak třeba posuzovat požadavky na tento posudek kladené v případném soudním přezkumném řízení.“* Samotná realizace tohoto požadavku pak dle rozsudku NSS ze dne 20. 12. 2018, č. j. 10 Ads 269/2018–29, v praxi spočívá v tom, že se posudková komise *„musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat veškeré aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 vyhlášky MPSV č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Případnými spornými dílčími aktivitami se posudková komise musí detailně zabývat a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochybnosti o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují. V případě vzniku pochybností či nesrovnalostí mezi podkladovou dokumentací, tvrzeními posuzované osoby a závěry posudkové komise je pak na místě provést osobní vyšetření posuzované osoby. Právě osobní posouzení, byť není obligatorní zákonnou podmínkou, by mělo být v podobných případech pravidlem a současně vhodným způsobem, jak takové pochybnosti vyvrátit (srov. rozsudek NSS ze dne 20. 5. 2015, č. j. 3 Ads 214/2014–25). Nenaplnění výše uvedených požadavků je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.“*
49. Žalobce byl opakovaně (na základě posudkových závěrů ze dne 1. 1. 2012 a ze dne 1. 1. 2014) uznán závislým na pomoci jiné osoby ve stupni II – středně těžká závislost, jelikož nezvládá ZŽP 1) komunikace, 2) tělesná hygiena, 3) péče o zdraví a 4) osobní aktivity. Po skončení platnosti posledního zdravotního posudku byl vypracován nový, dle kterého žalobce nezvládá ZŽP 1) orientace, 2) komunikace a 3) péče o zdraví. Nově tak přibyla ZŽP orientace, ubyly ovšem ZŽP tělesná hygiena a péče o zdraví. Právě neschopnost

zvládat poslední dvě jmenované ZŽP, spolu s další, nově uváděnou ZŽP oblékání a obouvání, byla namítána žalobcem v rámci odvolání proti rozhodnutí správního orgánu.

50. Bylo proto povinností žalovaného, respektive posudkové komise, aby dostatečně precizním způsobem zdůvodnila, z jakého důvodu ke snížení příspěvku došlo, tj. proč byly dvě ZŽP nově vyškrtuty, přestože byla v minulosti opakovaně deklarována neschopnost žalobce je zvládat. Tento postup je obzvláště nutný v případech, kdy je nepříznivý zdravotní stav účastníka trvalého charakteru a bez vyhlídek dalšího zlepšení, jako tomu bylo v posuzované věci (srov. rozsudek NSS ze dne 20. 5. 2015, č. j. 3 Ads 214/2014-26). Ze záznamu ze sociálního šetření, které proběhlo dne 6. 12. 2016 navíc vyplývá, že si žalobce v důsledku příliš dlouhého čištění zubů způsobuje poranění, nezná míru v užívání hygienických potřeb a potřebuje pomoc třetí osoby při koupání. Tedy i s ohledem na rozpor mezi tímto tvrzením a rozhodnutím správního orgánu prvního stupně (respektive posudkového lékaře) se měla posudková komise blíže zabývat tvrzenou neschopností zvládat tuto ZŽP a své stanovisko náležitě odůvodnit. Pouhé konstatování, že není důvod, aby si žalobce sám neprovedl hygienu, považuje soud v tomto ohledu za zcela nedostatečné, zjednodušené a s ohledem na výsledek sociálního šetření do značné míry spekulativní.
51. K totožným závěrům lze dojít také u tvrzené neschopnosti zvládat ZŽP oblékání a obouvání, kdy bylo v rámci sociálního šetření zjištěno, že si žalobce není schopen sám oblečení vybrat či rozpoznat jeho vhodnost na venkovní či domácí nošení. Ani v tomto případě posudková komise dostatečně nekonfrontovala své závěry s výsledky sociálního šetření, když pouze uvedla, že je nutné, aby byl žalobce ve výběru oblečení zaučován.
52. Za chybné je v tomto směru nutné označit také odůvodnění napadeného rozhodnutí, dle kterého ze zdravotní dokumentace a sociálního šetření vyplývá, že „*nezletilý, byť s verbálním vedením tyto potřeby* (myšleno ZŽP oblékání a obouvání a tělesná hygiena) *vykonává, je tedy schopen dané potřeby zvládnout*“. Za neschopnost zvládat tyto ZŽP lze pokládat i stav, kdy posuzovaný zvládá potřebu fyzicky, není už ovšem schopen zvládnout mentální rozměr této potřeby (tj. například právě situaci, kdy se posuzovaný umí obléct, nezvládá ale výběr oblečení, dokáže si čistit zuby, ale dělá to tak intenzivně, že si tím přivodí zranění, atd.). Bylo by pak zcela nelogické, kdyby byla hodnocena pouze schopnost ve smyslu fyzické aktivity a nikoli i schopnost rozpoznávací, respektive ovládací. S ohledem na povahu zdravotního postižení žalobce je přitom důležité zkoumat právě tento psychický rozměr, bez kterého sama fyzická činnost postrádá smysl. (viz rozsudek NSS ze dne 20. 5. 2015, č. j. 3 Ads 214/2014-27).
53. Ani v tomto ohledu neučinila posudková komise své povinnosti za dost a nezkoumala psychické schopnosti žalobce ve vztahu ke zvládání jím namítaných ZŽP.
54. Ohledně schopnosti zvládat ZŽP péče o zdraví posudková komise pouze stručně uvedla, že žalobce dle dokumentace žádné léky neužívá. Podobně argumentoval ve svém vyjádření i žalovaný, který zároveň uvedl, že žalobce netrpí středně těžkou mentální retardací, ale toliko lehkou mentální retardací, v rámci které ho lze vhodným způsobem zaučit tak, aby některé aktivity v rámci namítaných ZŽP zvládl sám.
55. Správní soud předně odkazuje na metodiku Lékařské posudkové služby MPSV ve věci posuzování základních životních potřeb ve znění platném od 1. 9. 2016, která je určena pro posudkové komise MPSV, stejně jako lékařské posudkové služby ČSSZ a OSSZ, která je jimi používána v rámci stávající správní praxe, a proto je závazná. Dle článku 6, písm. H,

bodů c), třetího odstavce této metodiky se za neschopnost péče o zdraví považuje též stav, kdy osoba z důvodu těžkého narušení nebo pozbytí duševních kompetencí (např. v případě střední, těžké nebo hluboké mentální retardace) nemá dostatečné dispozice, aby pečovala o své zdraví v případě potřeby, přestože nemá stanovenou každodenní medikaci ani každodenní provádění léčebných a ošetrovatelských opatření. Pokud dlouhodobě a každodenně osoba není schopna rozpoznat rizika ohrožení svého zdraví a života, pečovat o své zdraví v běžných, opakovaně se vyskytujících „banálních“ situacích (drobné poranění, nevolnost, bolest, teplota aj.), jedná se o nezvládání ZŽP péče o zdraví.

56. Z citované části metodiky přitom výslovně vyplývá, že pro uznání ZŽP péče o zdraví není rozhodná pouhá skutečnost, zda má člověk stanovený nějaký léčebný režim, nýbrž i to, zda u něj nedošlo k takovému narušení či pozbytí duševních schopností, že by v důsledku toho nebyl schopen pečovat o své zdraví v případě, že by taková potřeba vyvstala. Podobně je tomu za situace, že posuzovaný není schopen rozpoznat běžné riziko ohrožení jeho zdraví a života, či pečovat o své zdraví v běžných situacích.
57. Posudková komise se proto měla zabývat kromě stanoveného léčebného režimu také tím, zda žalobci jeho zdravotní stav nebrání v tom rozpoznat zdravotní rizika a přiměřeně se starat o své zdraví. Přitom z výsledků sociálního šetření tyto pochybnosti jasně vyplývají, když sociální pracovnice výslovně uvedla, že žalobce nerozpozná, kdy a kde ho čeká nebezpečí, přičemž zástupkyně nikdy neví, jak zareaguje, má sklony k sebepoškozování (viz. například poranění při čištění zubů). O tom ostatně svědčí i výpovědi zástupkyně a svědkyně při jednání, dle kterých žalobce poté, co spadl do studené vody, nebyl schopen rozpoznat potřebu převléct se do suchého oblečení tak, aby se nenachladil, není schopen si adekvátně aplikovat léky na uklidnění, respektive si není schopen říct, že ho tlačí boty. Již z těchto důvodů je patrné, že strohé vyjádření posudkové komise (a žalovaného) stran namítané ZŽP péče o zdraví je naprosto nedostatečné a nereflektuje ostatní podklady pro rozhodnutí. Nelze přitom souhlasit ani s argumentem žalovaného, že při vhodném zaučení by mohl žalobce zvládat některé aktivity v rámci namítaných ZŽP sám. Z § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. jasně vyplývá, že aby mohla být osoba uznána schopnou zvládat některou ZŽP, musí být schopna zvládat všechny aktivity, které jsou pro schopnost zvládat konkrétní ZŽP vymezeny v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., nikoli pouze některé z nich.
58. K námitce, že posudková komise nezohlednila výsledek sociálního šetření a nevzala v potaz zhoršení zdravotního stavu žalobce správní soud předně dává za pravdu žalovanému potud, že posudkový orgán vycházel ze zdravotní dokumentace, která v rámci možností reflektovala aktuální zdravotní stav žalobce (většina lékařských zpráv, které vzala komise v úvahu, byla k okamžiku vypracování posudku stará cca půl roku, viz bod 37).
59. Správní soud nicméně nesouhlasí s argumentací žalovaného stran namítaného nezohlednění výsledku sociálního šetření, kdy žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že sociální šetření je pouze jedním z podkladů pro posouzení stupně závislosti, přičemž samotné posouzení je v kompetenci posudkového orgánu, který vypracovává objektivní posudek, v rámci kterého posuzuje závislost komplexně ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách.
60. Skutečnost, že výsledek sociálního šetření představuje „pouze“ jeden z podkladů dle výše citovaného ustanovení neznamena nic jiného, než že je posudkový orgán pro posouzení stupně závislosti povinen zohlednit také další podkladové materiály. Teprve na základě všech materiálů je posudkový orgán schopen vytvořit si ucelený obraz o zdravotním stavu

posuzovaného, který bude odpovídat realitě. V žádném případě to ovšem neznamená, že by mohl posudkový orgán „ignorovat“ výsledky sociálního šetření s tím, že má dostatek jiné dokumentace pro vyhotovení posudku. Posudkový orgán musí naopak konfrontovat skutečnosti v něm obsažené se závěry vyplývajícími z ostatní podkladové dokumentace. V případě, že dojde orgán k odlišnému názoru, než je obsažen v záznamu o sociálním šetření, je povinen jej náležitě vysvětlit. Jestliže posudkový orgán nesplní výše uvedené povinnosti, nelze jeho posudek považovat za objektivní a komplexní tak, jak uvádí žalovaný.

61. Z posudku posudkové komise MPSV ČR vyplývá, že jedním z podkladů, ze kterých komise při jeho vypracování vycházela, bylo i sociální šetření konané dne 16. 12. 2016. Výsledek šetření byl v posudku stručně shrnut, přičemž k namítaným ZŽP bylo uvedeno, že posuzovaný „si oblečení nevybere, je chystáno matkou. Hygienu má naučenou, ale je potřeba dohled. Např. u umývání zubů si je umývá příliš dlouho, až si přivodí poranění. WC samostatně, nutný dohled nad spotřebou papíru.“ S ohledem na to, jak se posudková komise k námitkám vyjádřila (viz bod 37) je patrné, že skutečně reálně nezohlednila výsledek sociálního šetření a nedostatečně (respektive prakticky vůbec) nekonfrontovala svůj posudkový závěr s výsledky šetření.
62. K námitce žalobce, že nebyl na jednání přizván, v důsledku čehož si posudkový orgán nemohl učinit odpovídající představu o jeho zdravotním stavu, správní soud předesílá, že zákon skutečně nestanoví posudkovému lékaři povinnost provést vlastní vyšetření posuzované osoby (jak uvedl žalovaný ve svém vyjádření). Zároveň soud ovšem jedním dechem dodává, že dle ustálené judikatury NSS (viz např. výše citovaný rozsudek ze dne 20. 5. 2015, č. j. 3 Ads 214/2014–27, popřípadě rozsudek ze dne 14. 9. 2011, č. j. 6 Ads 82/2011-8) by mělo být osobní vyšetření posuzovaného pravidlem za situace, kdy posudkový orgán postaví své hodnocení na rozporných základech, aniž by rozpory sám vysvětlil nebo odstranil. Právě osobní vyšetření posuzovaného slouží k tomu, aby si komise mohla vytvořit bezprostřední názor o jeho zdravotním stavu a zároveň mohla zodpovědně zdůvodnit, z čeho pramení rozpory v dokumentaci a z jakého důvodu se rozhodla přiklonit k závěru, který s ní zcela nekoresponduje.
63. Ve vztahu k souzené věci je patrné, že z podkladové dokumentace, konkrétně z výsledku sociálního šetření a posudkových závěrů ze dne 1. 1. 2012 a ze dne 1. 1. 2014 vyplývají závažné pochybnosti o schopnosti žalobce zvládat ZŽP tělesná hygiena a péče o zdraví. Přestože posudková komise došla k opačnému názoru, nezdůvodnila, proč se k němu přiklonila, ani za jakých okolností tento rozpor pramení. Za takové situace bylo zcela na místě posuzovaného osobně zhlédnout a tím vzniklý rozpor vyjasnit, což ovšem komise neučinila, když jednala v jeho nepřítomnosti. Pakliže tak komise neučinila, bylo povinností odvolacího správního orgánu žádat po posudkové komisi takové doplnění posudku, které by rozpory vyjasnilo (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25). Také v tomto lze, jak bylo vysvětleno výše, spatřovat pochybení.
64. Lze tedy shrnout, že se posudková komise ve svém nálezu zcela nedostatečně vyjádřila k žalobcem namítané neschopnosti zvládat ZŽP 1) oblékání a obouvání, 2) tělesná hygiena a 3) péče o zdraví, kdy nejen, že nezohlednila všechny relevantní skutečnosti (psychický rozměr jednotlivých potřeb a předchozí posudky) a další podkladový materiál (výsledek sociálního šetření), ale zároveň tak učinila bez osobního zhlédnutí žalobce, které bylo v tomto konkrétním případě, s ohledem na rozpor mezi podklady a závěrem komise, zcela na místě. Za takto popsane situace je zcela zřejmé, že zdravotní posudek posudkové komise

nenaplnuje požadavek úplnosti a správnosti, jak byl popsán výše (bod 47). S ohledem na klíčovou roli posudku pro rozhodnutí žalovaného jakožto odvolacího správního orgánu je proto patrné, že nebyly splněny podmínky stran zjištění skutkového stavu věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti dle § 3 správního řádu. Nenaplnění tohoto požadavku je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

65. Krajský soud proto zrušil rozhodnutí žalovaného pro vady řízení, neboť žalovaný si ve správním řízení neopatřil důkazy v takovém rozsahu, aby byl prokázán skutečný stav věci. Současně krajský soud vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.
66. Žalovaný v dalším řízení provede zjištění stupně závislosti tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti s ohledem na výše uvedené. Do posouzení skutkového stavu žalovaný zahrne v souladu s § 78 odst. 6 s. ř. s. i důkazy shora citovanými pěti listinami, provedenými při jednání soudu, včetně výsledku zástupkyně žalobce a svědkyně. Rozhodnutí o odvolání žalovaný poté řádně odůvodní.
67. Žalovaný nebyl ve sporu úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a úspěšný žalobce žádné náklady řízení neuplatnil, proto mu je soud nepřiznal, to vše v souladu s § 60 s. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 17. června 2019

JUDr. Martina Radkova, Ph.D. v. r.
samosoudkyně